

גליון תשס"א (שנה ט"ז)

פרשת מסעי תשע"ט

יו"ל ע"י עכון מעדני אשר

אדם שהיה מעורב בתאונת דרכים והרג בשוגג האם יש ענין שילך לגור בעיר אחרת?

בפרשתנו ל"ה י"א והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהינה לכם ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה.

ובגמ' מכות ב' ע"ב י"א ע"ב איתא דהטעם של גלות היא משום כפרה שיתכפר לו עוון הרציחה.

ובחינוך בפרשתנו כתב ב' טעמים לגלות אחד משום כפרה השני כדי שלא יהרגנו גואל הדם, ובמהרש"א מכות י' ע"ב י"ב משמע דזה רק כדי שלא יהרגנו גואל הדם ע"י בערוך לנו שם שהקשה מגמ' הנ"ל.

יש לחקור אדם שהיה מעורב בתאונת דרכים והרג בשוגג האם יש ענין שילך לגור בעיר אחרת או דילמא אין שום ענין שיעשה כן.

מעדני אשר: נראה להעיר דכל השאלה הנ"ל לטעם דגלות היא משום כפרה הויא שאלה דלטעם שלא יהרגנו גואל הדם בזמן הזה זה לא שייך דאסור כמבואר בפוסקים ע"י אריכות מעדני אשר פרשת שופטים תשס"ז.

ראשית דבר צריך לברר מדוע בזמננו אין את חוב לרוצח ללכת לגלות ממש.

הנה בספר החינוך מצוה ת"י כתב ונוהגת מצוה זו בזמן שישאל על אדם, וסנהדרין של שבעים ואחד יושבין במקומן המוכן להם בירושלם לדין דיני נפשות, משמע מדבריו דכיון דליכא בית דין של שבעים ואחד בזמן הזה אין חוב גלות.

ובטור חושן משפט סימן תכ"ה, ע"י בהגהות מרדכי סוף מסכת סנהדרין **כתב טעם אחר מדוע אין חוב גלות בזמן הזה** וז"ל מצוה לרדן בחייבי מיתות בית דין, ושיגלה הרוצח לערי מקלט, ועתה אין אנו דנין דיני נפשות שאף בזמן הבית בטלו דיני נפשות וכ"ש עתה שאין לדונם שצריכין ב"ד של כ"ג, וכן ערי מקלט אין לנו שיגלה בהן הרוצח, והרב נטרונאי גאון כתב דעל כל חייבי מיתות ב"ד האידינא אין בידינו לא להלקותו ולא להגלותו ולא להרגו ולא לחבטו אלא מנדין אותו ומכין אותו מכת מרדות ומבדילין אותו מן הקהל.

וכן פסק הרמ"א ח"מ סימן תכ"ה כל חייבי מיתות ב"ד בזמן הזה, אין בידנו להגלותו.

ובביאור הגר"א חושן משפט סימן תכ"ה ס"ק ב' הביא את דבריו הספרי בפרשתנו והקרייתם לכם ערים אחר ירושה וישיבה הכתוב מדבר או אינו מדבר אלא בכניסתו לארץ מיד ת"ל כי יכרית ד' אלקיך את הגוים כו'.

ובספר נתן פרי מכות ט' ע"ב מ' להגאון רבי נתן שטנר זצ"ל כתב דכוונתו דאף אם נדע איפה הם ערי מקלט ויהא אפשר לבא אליהם בארץ ובעבר הירדן, מ"מ בעינן שיהא אחר

ירושה וישיבה, כלומר שתהא כבוש תחת יד ישראל, וכל שאין דין ירושה וישיבה אף אחת מהן אינה קולטת.

ובשו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא תנינא סימן ג' נשאל באחד שהרג בשוגג בזמננו מה יעשה, וכתב ענין התשובה, לדעתי חמור הענין מאד, וצריך האיש לתשובה גדולה, אף דלענין חיוב גלות אין לנו לדון בזה, דנראה דמעיקר הדין החיוב גלות רק בזמן שיש ערי מקלט שיגלה וישב בערי המקלט, וכמו שנראה כן מלשון הרמב"ם רפ"ה מה"ל רוצח וכנראה דמשום זה לא נזכר בש"ע דיני גלות בכלל ובפרט, ע"ש מה שהאר"ך, וצ"ע מדוע מדויק מדויקים, הרי הטור והרמ"א כתבו להדיא שאינו נוהג בזמן הזה.

יש לחקור אפילו אם נאמר שאין חוב ללכת גלות בזמן הזה האם יש ענין שיסע לעיר אחרת שיתכפר לו העבירה של רציחה או דילמא אין שום ענין.

הנה בכנסת הגדולה הגהות טור חושן משפט סימן תכ"ה כתב בראובן שהכה את אשתו בעץ המתבקע ומתה שמגלין אותו ממקומו ב' או ג' שנים כפי ראות חשובי קהלה, ובכל קהלה יספר במקרהו, משמע מדבריו שיש ענין לגלות גם בזמן הזה, אף שאין דין גלות ממש בזמננו.

הנה בחשוקי חמד הביא ראייה שגם בזמננו טוב שיגלה ויכפר לו, דאמרינן בגמ' סנהדרין ל"ז ע"ב ואמר רב יהודה בריה דרבי חייא גלות מכפרת עון מחצה, מעיקרא כתיב 'והייתי נע ונד', ולבסוף כתיב 'וישב בארץ נוד' אמר רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר 'וישב בעיר הזאת ימות חרב ברעב ובדבר, והיוצא ונפל אל ההשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל'. רבי יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר 'כתבו את האיש הזה יכניה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש ישב על כסא דוד ומשל עוד ביהודה', ובתור דגלה כתיב 'ובני יכניה אסר שלתיאל בנו'. הרי שהגולה, הגלות מכפרת לו.

וכן כתב הרמב"ם פ"ב מהלכות תשובה ה"ד מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים וכו' וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עון מפני שגורמת לו להכניע ולהיות עניו ושפל רוח.

ובספר מעדני אשר חלק ה' פרשת שופטים הבאתי חידוש בשם החיד"א בספרו פני דוד פרשת שופטים שכתב בשם בעל שבט מוסר כי במשך הגלות המר והארור יש כמה וכמה שהרגו בשוגג והיו צריכים לגלות לערי מקלט, אך מעת הוסר התמיד חסרנו כל אלה, והנה כשיבנה בית המקדש יקרבו כל אחד חובתו מה שלא הקריב בזמן הגלות, וכמו שמבואר בגמ' שבת י"ב ע"ב דרבי ישמעל קרא והטה את הנר בשבת וכתב כשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמינה וכמו כן כל חייבי גלויות ילכו אז לערי מקלט לכפרתם.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הגאון חיים אהרן בלייער שליט"א ירושלים רב חדר הוראה זשכונת מנחת יצחק ומח"ס והגליון הנפלא חוקי חיים לרגל שמחת אירוסים בתו תחי' במז"ט עב"ג הבה"ח המופלג בתור"ש חיים משה הכהן שטרן נ"ל מבחירי ישיבת מיר בנו של ידידינו הגאון דוד הכהן שטרן שליט"א רב קהילת אהל משה גלדאס גרין לונדון וברכת מזל טוב לאביו ידידינו העומד לימין המערכת בכל עת הנגיד הנכבד הרב יהושע שליט"א לונדון יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד הרב אלתר יצחק אייזיק ראב"ן שליט"א ליקאוו בעל מהדורת מעדני אשר חלק ד' לעילוי נשמת כ"ק האדמו"רים מבאבוב צוק"ל הרה"ק רבינו שלמה בן הרה"ק בן ציון צוק"ל לרגל יומא דהילולא ראש חדש אב ת.נ.צ.ב.ה. ולעילוי נשמת הרה"ק רבי בן ציון בן הרה"ק שלמה ה"ד נעקשה ד' מנחם אב תש"א ת.נ.צ.ב.ה. יאה רעוא שזכותם הגדולה תגן עליו להתברך בשפע חיים וכל מילי דמיטב ונחת מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב לעילוי נשמת ידידינו הרבני הנגיד הרב חיים בן הרב פנחס ז"ל גראס בארא פארק מח"ס הנפלא נעימת החיים שהיה קורא בשקיקה את הגליונות והיה רושם הערות על הדף נלב"ע ג' מנחם אב תשע"א ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י המשפחה החשובה שיחיו

גליון זה נודב לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שיינדל רייזמן בת הרב צבי הלוי ע"ה נפטרה ה' מנ"א תשנ"ז ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו שלוחא דרבנן הרב אריה דרעי שליט"א לזיכוי רבבות יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

מדוע זכה אהרן ורק יום פטירתו מוזכר בתורה?

בפרשתן ל"ג ל"ח **ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחודש החמישי באחד לחודש.**

כתב בש"ע אור"ח סימן ת"פ דראש חודש אב מותר להתענות, כיון דהויא יום פטירתו של אהרן הכהן, ואע"פ שבסתם ראש חודש אסור להתענות.

ובטעם הדבר שמת אהרן הכהן דווקא בחודש אב: כתב בלקוטי יהודה בפרשתן טעם נפלא בשם זקינו השפת אמת, דאיתא בספר חסידים סימן תל"ד מעשה בחסיד אחד שהיה גומל חסדים, וכשנפטר גמלו כלם עמו חסד, וזה לשון הספר חסידים מעשה באדם אחד שהיה נוהג בעצמו כשהיה אדם אבל היה חוזר לביתו בלא מנגלים להצטרע עם האבל והיה אותו יום שמת בו יום שנקבצו כל הקהילות לאותו העיר ויום ט' באב היה והלכו הכל יחפים והראה הקדוש ברוך הוא שהטוב והישר בעיניו עשה אף על פי שלא הוצרך לעשות כן אהרן שגמל חסד עם כל ישראל לפיכך נפטר בראש חודש מנחם אב, הימים שכל ישראל מתאבלים, כדי שכל ישראל ישתתפו באבלו לדורות.

וגיסי הרה"ג רבי **ניסן רייך שליט"א** קרית צאנז נתניה הראה לי דבדרשות חתם סופר חלק ב' ע"מ שכ"א כתב דלכן מת אהרן בחודש אב משום שהמשיח נולד בחודש אב וזה יביא את הגאולה ואהרן היה תחילה לכהונה.

יש להקשות: מדוע רק תאריך פטירתו של אהרן הכהן מוזכר בתורה, משא"כ פטירת שאר הצדיקים אינם מוזכרים בתורה, כך מקשה בתפארת שלמה בפרשת חוקת, וכן בעמק דבר.

איכא כמה תרוצים:

א. לא הודיע הכתוב לא במיתת משה ולא במיתת מרים החודש והיום כי אם במיתת אהרן, ללמדנו שאותו החודש גרם להיות לשטן לגדולת עבודת המשכן שהיה על ידי אהרן הכהן הראש, ומזה סימן לדורות דבחודש אב יהא נחרב בית המקדש, כך כתב בהעמק דבר בפרשתן.

ובבאורי מהרא"י לבעל תרומת הדשן פרשת מסעי **כתב** וז"ל וי"ל משום דכתיב וישמע הכנעני, ופירש רש"י דכאן לימדך דמיתת אהרן הוא השמועה שנסתלקו ענני הכבוד וכסבור נתנה רשות להלחם, ורמז נמי כאן, שבשביל כך רצה להלחם, לפי שהיה בחודש אב בתחלתו, ובאותו חודש ריע מזליה דישראל כדאיתא בפ' בתרא דתענית לשתמיט מיני' מירח דאב, ר"ל עד לאחר תשעה באב מסתמא עכ"ל.

ב. מאד נתעלה אהרן הכהן במיתתו זאת אשר לא נמצא כמוהו והוא שכאשר נגזרה הגזירה עליו לעלות הר ההר לא בקש שום דבר התנצלות ולא רצה להתפלל לבטל הגזירה או שיבקש משרע"ה רחמים עליו על ככה רק קבל עליו דין שמים באהבה לקיים מצות המלך ולא עכב, לכן הוא שנזכר כמה פעמים מיתת אהרן בתורה לגודל חשיבתו הנ"ל, וזה ששינה הכתוב להזכיר עוד בפ' מסעי ויעל אהרן הכהן על פי ה' בחודש החמישי באחד לחודש אשר לא נמצא כמוהו בתורה אצל כל הצדיקים לבאר יום מיתתו בפירוש אך הוא לגודל מעלתו במיתה אשר יקר בעיני ה' המותה לחסידיו וכמ"ש דרך הזה בזוהר הקדוש, כך כתב בתפארת שלמה בפרשת חוקת ועיין מה שתיירץ במעשה רוקח.

מדוע כשמת אהרן הכהן כולם בכו ולא היה אחד ששמח

משא"כ כשמתו שאר כהנים?

הנה כתב במשך חכמה פרשת חוקת כי כ"ט על מה שנאמר במיתת אהרן, **"ויבכו אותו כל בית ישראל"** מה זה בא לרבות אלא בא לומר שאף שהיה מחנה לויה מוכן לקלוט, לא נהרג אף אדם במדבר בשגגה, שאם לא כן לא היה הרוצח מצטער במיתת אהרן, שהותר לו לשוב לביתו, ומכאן שעל אהרן לא היתה כל תביעה, כי בקש שלא יארע תקלה בישראל, ולא היה שום רציחה בימיו.

ובמסכת מסכת כלה פרק ג' כתב שמונים אלף בחורים, קרואים בשם אהרן, יצאו אחרי מטתו, אמרו מרממותיה, ומאן דאהדר ואיעברה, הכוונה ממאן דהוה בעי לגרשה והדרה ואיעברה, כך כתב השל"ה מסכת סוכה פרק נר מצוה, וכן כתב להדיא מסכת אבות דרבי נתן נוסח פרק י"ב ועד כמה אלפים היו בישראל שנקראו שמם אהרן שאלמלא אהרן לא בא זה לעולם.

רוצח שהיה חייב ללכת לערי מקלט

האם היה חייב לשלם דמי שכירות על הדירה?

בפרשתן לה' ואת הערים אשר תתנו ללוים את שש ערי המקלט אשר תתנו לנוס שמה הרוצח ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר.

איתא במשנה מכות י"ג עמוד א' מעלים היו שכר ללוים דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר לא היו מעלים להן שכר.

ורש"י שם פירש דכוונת המשנה הערים שכר ללוים שרוצחים שוכרים מהם את בתי הדירה.

אבל התוס' פירשו דרוצחים הבאים ודרים שם צריכין להעלות מס וארנונא ללוים דלא תימא גזירת המלך על הלוים לעכב אותם בעירין.

ובערוך לנר שם כתב דיש נפקותא בין פירוש רש"י לפירוש התוס' דודאי שכר דירה דומה יותר לצורך גופו שעל הרוצח לשלם, אבל מס וארנונא הוא רק תשלומין שעל יושבי העיר לשלם בעד ישיבתם בעיר, ולכן למ"ד דמעלין מס וארנונא כש"כ שכר דירה, אבל למ"ד שכר דירה י"ל דמס וארנונא אין משלמין, וכן איפכא למ"ד דלא היו מעלין שכר.

ובגמ' שם אמר רב כהנא מחלוקת בשש, דמר סבר לכם לקליטה, ומר סבר לכם לכל צרכיכם, אבל בארבעים ושתים דברי הכל היו מעלין להם שכר, א"ל רבא הא ודאי לכם, לכל צרכיכם משמע אלא אמר רבא מחלוקת בארבעים ושתים, דמר סבר ועליהם תתנו כי הנך לקליטה, ומר סבר ועליהם תתנו כי הנך, מה הנך לכל צרכיכם, אף הני נמי לכל צרכיכם, אבל בשש דברי הכל לא היו מעלים להן שכר.

ובתוס' יו"ט שם במשנה הקשה מדוע בגמ' מכות י" ע"מ ב' שהגמ' עושה נפק"מ בין השש ערי מקלט לארבעים ושתים ערי הלוים לא כתבה נמי את הנפק"מ הנ"ל דבשש ערי מקלט לא צריכים לשלם שכירות, ובארבעים ושתים כן צריכים לשלם שכירות כמו דמסקינן בגמ' ומניחו בצ"ע.

ובקול הרמ"ז כתב לתרץ דנקט מילתא אליבא דכו"ע, משא"כ בהא דסוף פרקין דאיכא פלוגתא בדבר ולמ"ד לא היו מעלים שכר ליכא נפקותא עיין שם, והיינו לרבא אליבא דר"מ דס"ל שגם במ"ב לא היו מעלין.

ובשו"ת דברי יציב חלק חושן משפט סימן פ"ו **כתב ליישב באופן נפלא:** דמסתבר שהרוצחים היו מעדיפים לגלות לשש ערי מקלט ששם לא היו צריכים לשלם שכר, וי"ל דזה כוונת המשנה שם להיכן גולין והקשו המפרשים מה השאלה בודאי לערי מקלט, אלא כוונת המשנה לשאול להיכן הנוהג לגלות ביותר, וקאמר לשלש שבעבר הירדן ולשלש שבארץ כנען ששם לא היו מעלים שכר. וא"ש שלא קאמר בש"ס הן נפקותא דנרמז בלשון המשנה גופא.

ובזה יש לפרש ביתר שאת לשון התנחומא ויצא סימן א' ילמדנו רבינו ההורג את הנפש בשגגה להיכן היה גולה רצ"ל להיכן היה ההווה והרגיל לגלות, ונסתפק אם יש נפקותא בזה בין ששה למ"ב לעיני העלאת שכר וכנ"ל בלשון המשנה.

הודעה משמחת

אפשר להשיג את שני הספרים החדשים שיצאו לאור השנה

ספר מעדני אשר על כל חמשה חומשי תורה

המכיל מאות חקירות פקנטיות ומאתגרות על הפרשה מהגליון הפופלרי מעדני אשר בהדפסה מפוארת על דפי קרם מפתחות ערכים מפורט

ספר מעדני אשר על חג הסוכות

המכיל מאות חקירות פקנטיות ומאתגרות על חג הסוכות מהגליון הפופלרי מעדני אשר בהדפסה מפוארת על דפי קרם מפתחות ערכים מפורט

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' **מרדכי יוסקינד הגר שליט"א** מנהטן

משיב כהלכה שינון ידיעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משו"ע ומשנה ברורה

מדור ידיעת ההלכה - בין המצרים

א] שאלה. מכונת חדשה שיש לברך עליה הטוב והמטיב, האם מותר לברך ברכה זו בימי בין המצרים, האם זה כשהיינו או שברכת הטוב והמטיב חלוק משהיינו?

ב] שאלה. הנה כ' השו"ע ממעטים בבניין של שמחה בתשעת הימים, מה הדין לקנות דלתות חדשות לבית מותר או אסור, מצד אחד השו"ע התיר רק תיקון של דבר הנוטה ליפול, וגם כאן זה וודאי גורם לו הנאה דלתות חדשות, מצד שני אין זה בניין גמור?

ג] שאלה. האם מי שגר בשכירות יכול להיכנס בתשעת הימים לדירה חדשה בשכירות או לא.

ד] שאלה. האם מותר וראוי ללכת לנופש בימי שלושת השבועות?

מדור אחודה חידה

ה] חידה. האם אשה גולה לעיר מקלט?

ו] חידה. איזה רוצח בשוגג אינו גולה לעיר מקלט (מחמת הזמן שעשה הרציחה).

ז] חידה. הנה המ"ב ערים של הלויים קולטות כערי מקלט, באיזה תקופה היה ערי מקלט וערי הלויים לא קלטו?

ח] חידה. באיזה צורה היו בונין את הערי מקלט בצורה אחרת מכל עיר ועיר?

ט] חידה. איזה בעל מום שהרג בשוגג אינו גולה?

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. **שימו לב חשוב מאוד:** קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 053-3154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח תשובות מוקלד במייל כי כך זה יכנס בעזה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון.

תשובות ניתן לשלוח עד יום שני ד' מנ"א אה"צ

גואל הדם שהרג בשוגג את הרוצח

האם חייב ללכת גלות דווקא במזיד מותר לו להרוג?

בפרשתן ל"ה י"ט **גואל הדם הוא ימית את הרוצח בפגעו בו**, האם מותר לגואל הדם לשלוח שליח שיהרוג את הרוצח במקומו, עיין ספר מעדני אשר שנת תשס"ז בפרשת שופטים, האם מותר לגואל הדם להרוג את הרוצח בשבת עיין מעדני אשר מסעי תשס"ח.

יש לחקור גואל הדם שהרג בשוגג את הרוצח האם חייב ללכת גלות דווקא במזיד מותר לו להרוג אבל כשהרג את הרוצח שלא בכונה חייב ללכת גלות או דילמא אף כשהרג בשוגג אינו חייב ללכת גלות.

הנה בערוך לנר מכות י"ב עמוד א', ד"ה והתניא **כתב חידוש גדול** דגואל הדם אינו נהרג כשהרג זה דוקא במזיד, דבזה פטר הכתוב כמו שכתוב פרשת שופטים י"ט ו' **פן ירדוף גואל הדם אחרי הרוצח כי יחם לבבו וכו' והכהו נפש וכו' אין משפט מות כי לא שנה הוא לו מתמול שלשום** מדכתבה התורה ולו אין משפט מות משמע דווקא ממזיד שענשו מות פטרה התורה לגואל הדם, אבל אם הרגו בשוגג שפיר גולה, דלזה אין מיעוט, ולא גרע מהורג שאר כל אדם בשוגג.

ובאחרונים כתבו להסביר את שיטתו: משום שיסוד הפטור של גואל הדם הוא דווקא מחמת שחיימום הלב גורם לו לנקום את הדם ולהרוג את הרוצח, אך כשהרגו בלא כוונה אין חיימום הלב גורם את גאולת הדם, ואין לגואל הדם פטור אלא דווקא כאשר המעשה נגרם מחמת רצונו לגאול הדם, עיין בשיעורי ר' דוד מכות דף י"ב עמוד א'.

אבל במנחת חינוך מצוה ת"י ס"ק י"ה **חולק על זה:** וסבירא ליה דאם הרגו בשוגג קודם שנכנס לעיר מקלט, אינו גולה, דכיון דבמזיד אין נהרג, בשוגג אין גולה.

גואל הדם שהוא שונא של הרוצח לפני הרציחה

האם אסור לו להרוג את הרוצח?

כתוב בפרשת שופטים י"ט ו' **פן ירדוף גאל הדם אחרי הרוצח כי יחם לבבו וכו' והכהו נפש וכו' אין משפט מות כי לא שונא הוא לו מתמול שלשום.**

יש לחקור גואל הדם שהוא שונא של הרוצח לפני הרציחה האם אסור לו להרוג את הרוצח או דילמא מותר.

יש לעיין בין למ"ד מכות י"ב ע"מ א' מצוה בגואל הדם ובין למ"ד רשות בכהאי גוונא שהגואל הדם שונא את הרוצח ומחפש הזדמנות להרגו אם מותר להרגו או שהתורה התירה דווקא אם יחם לבבו על הרציחה, וכל הדין של גואל הדם זה חידוש, ובפרט למ"ד שזה מצוה, שהרי הוא הרג בשוגג, ומניחו בצ"ע.

הנה בחידושי הריטב"א מכות דף י' עמוד ב' כתב דהא דכתוב בפסוק כי לא שונא הוא לו, ארוצח דרישיה קאי שלא היה שונא לנהרג וכן פירש רש"י ז"ל, ויש לפרש עוד דאגואל הדם קאי והכי קאמר ולו אין משפט מות לפי שזה הגואל לא שונא הוא לרוצח מתמול שלשום ולגאול דמו הוא שהרגו, משמע להדיא מדבריו דאם הגואל הדם שונא של הרוצח אסור לו להרוג.

וכן משמע ברד"ק שמואל ב' פרק י"ד ד' ח' שם נאמר ותאמר האשה התקועית אל המלך ותפל על אפיה ארצה ותשתחו, ותאמר הושיעה המלך, ויאמר לה המלך מה לך ותאמר אבל אפיה אלמנה אני וימת אישי, ולשפחתך שני בנים וינצו שניהם בשדה ואין מציל ביניהם, ויכו האחד את האחד וימת אותו, והנה קמה כל המשפחה על שפחתך, ויאמרו תני את מכה אחיו ונמיתהו בנפש אחיו אשר הרג, ונשמיתה גם את הירוש וכבו את גחלתו אשר נשארה לבלתי שים לאישי שם ושארית על פני האדמה, ויאמר המלך אל האשה לכי לבייתך ואני אצוה עליך, וכתב הרד"ק **"גם את הירוש"** כמו שמת הירוש האחד זהו רבוי גם. **"לבלתי שום לאישי שם ושארית"** בני המשפחה מתכוונין שלא יסור לאישי שם, ולהשמיד את הירוש כדי שיהיו הם יורשי נכסי בעלי, כי אין עליהם דין ומשפט להמיתו, אף על פי שהרג את אחיו כי לא היו שם, כמו שאמר הכתוב ואין מציל ביניהם, ואין דין בני מסור להם אלא לשמים ולא לבי"ד, וא"ת הם גואלי הדם וחם לבבם ולא ילכו אחר הדין, כי הבורא יתברך חש על ההורג בשוגג, שאין דינו מסור לבני אדם אפ"כ אמר פן ירדוף גואל הדם אחרי הרוצח כי יחם לבבו, אבל אלו אין לבבם חם על זה, אבל כוונתם להרוג את הירוש כדי שירשו הם הנחלה ואני אשאר בלא בן, עכ"ל, משמע מדבריו שגואל הדם שאין כוונתו משום שחם לבבו, אין לו דין של גואל הדם, וממילא אם הגואל הדם היה כבר שונאו מלפני כן, יתכן שאין לו דין של גואל הדם.

גנובות אפשר לשלוח

עד יום ב' בערב

להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א רח"תכלת מרדכי 15/4 רמת בית שמש
לברורים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560

מייל: m0533166560@gmail.com

פקס: 077-4448278

